

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4146/2023
20.04.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш, Татјане Матковић Стефановић, Јасмине Стаменковић и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Немања Кузовић, адвокат у ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж рр 112/22 од 16.06.2022. године, у седници одржаној 20. априла 2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж рр 112/22 од 16.06.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж рр 112/22 од 16.06.2022. године и пресуда Основног суда у Младеновцу, судска јединица у Сопоту Прр1 15/22 од 05.04.2022. године, тако што **СЕ ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд обавезе тужену да му на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року исплати износ од 742.593,70 динара, са законском затезном каматом од 14.10.2019. године па до исплате и **ОДБИЈА** се захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове поступка у износу од 73.500,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Младеновцу, судска јединица у Сопоту Прр1 15/22 од 05.04.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и тужена обавезана да на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, тужиоцу исплати износ од 742.593,70 динара, са законском затезном каматом од 14.10.2019. године па до исплате. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 112.050,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде па до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж рр 112/22 од 16.06.2022. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена је првостепена пресуда у ставу првом изреке. Преиначено је решење о трошковима парничног поступка из става

другог првостепене пресуде, па је тужена обавезана да тужиоцу на име парничних трошкова уместо досуђеног износа првостепеном пресудом, плати износ од 87.750,00 динара. Одлучено је да свака странка сноси своје трошкове другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је изјавила благовремену ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права и предложила да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку.

Тужилац је доставио одговор на ревизију тужене.

Одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 18/20), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног касационог суда, у конкретном случају је потребно уједначавање судске праксе о одговорности Републике Србије за накнаду материјалне штете настале због неизвршења правноснажних судских одлука у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом.

Из тих разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија тужене основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био запослен у „Индустирији котрљајућих лежајева“ а.д. Београд. У поступку стечаја тог привредног друштва који се води пред Привредним судом у Београду Ст 4155/10, тужиоцу је признато потраживање из радног односа које је сврстано у трећи исплатни ред у износу од 742.593,70 динара. Правноснажним решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 1316/2018 од 17.07.2018. године, усвојен је приговор предлагача (тужиоца) и утврђено да му је повређено право на суђење у разумном року у стечајном поступку који се води пред Привредним судом у Београду Ст 4155/10, па је наложено поступајућем судији да у року од четири месеца предузме све мере и радње које су потребне да би се приступило уновчењу имовине стечајног дужника. Неспорно је да је предузеће „ИКЛ“ дана 15.11.2001. године приватизовано са 100% приватног капитала, а да је пре тога оно пословало већинским друштвеним капиталом. Влада Републике Србије суспендовала је све органе у предузећу „ИКЛ“ дана 07.02.2002. године и образовала одбор који ће обављати функције суспендованих органа управљања, па је одредила и вршиоца дужности директора који ће обављати функцију суспендованог органа. На дан отварања стечајног поступка над наведеним друштвом дана 22.10.2010. године у власништву Акцијског фонда је било 16.274 акције, што представља 0,55% од укупног броја акција наведеног привредног друштва. У тренутку доношења решења Владе Републике Србије од 07.02.2002. године,

држава није била власник претежног дела акцијског капитала, пошто је поступак својинске трансформације окончан решењем Министарства привреде од 15.11.2001. године.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев применом одредбе члана 3, 4, 22. став 2, 31. и 32. Закона о заштити права на суђење у разумном року у вези одредби члана 21. став 1, члана 32. и 58. став 1. Устава Републике Србије, јер су закључили да је у конкретном случају, послодавац тужиоца, без обзира на структуру капитала, био институционално зависан од државе и да се због тога немогућност наплате признатог потраживања из радног односа из стечајне масе предузећа може довести у везу са контролом државе над тужиоцевим послодавцем, а и утврђеном повредом права на суђење у разумном року.

По оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 31. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“, бр. 40/2015), прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3).

Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су, без њихове кривице, остала неизвршена и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року, све на основу Закључка усвојеног на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.11.2018. године.

У конкретном случају, тужиоцу је правноснажним решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 1316/2018 од 17.07.2018. године, утврђена повреда права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 4155/2010, који стечајни поступак је отворен решењем Привредног суда у Београду Ст 4155/10 од 22.10.2010. године, над предузећем „Индустрија котрљајућих лежајева“ а.д. Београд, које је, у том моменту, било у већинском приватном капиталу, са уделом државе од 0,55% укупног броја акција. Одговорност Републике Србије за материјалну штету која је за извршног повериоца настала услед немогућности наплате његовог потраживања које је било утврђено правноснажном одлуком суда и било признато у стечајном поступку, постоји када је извршни дужник предузеће са већинским друштвеним или државним капиталом због тога што је Република Србија, донетим законима и њиховим изменама и допунама, континуирано вршила продужење утврђених рокова за приватизацију, што је објективно онемогућило благовремено и делотворно намирење потраживања према субјекту приватизације са већинским друштвеним и државним капиталом. Тако је први Закон о приватизацији, односно Закон о својинској трансформацији („Службени гласник РС“, бр. 32/97), у више наврата мењан, а одредбом члана 20ж став 1. Закона о приватизацији („Службени гласник РС“, бр. 123/2007) је прописано да се од дана доношења одлуке о реструктурирању до дана доношења одлуке о окончању реструктурирања не може против субјекта приватизације, односно над његовом

имовином, одредити или спровести принудно извршење, нити било која мера поступка извршења ради намирења потраживања. Због тога што је законским решењем објективно онемогућила извршење судских одлука којима су запосленима била призната и досуђена потраживања из радног односа према послодавцу са већинским друштвеним, односно државним капиталом, Република Србија је објективно одговорна за штету коју су они претрпели. Међутим, овде то није случај, пошто је „ИКЛ“ располагао већинским друштвеним капиталом до 28.12.1999. године, а након тога је поступак својинске трансформације – приватизације, окончан решењем надлежног министарства од 15.11.2001. године. Потраживање тужиоца датира из периода од 2003. – 2010. године када за обављени рад у фабрици није примао зараду, а у том периоду је држава имала мањински удео у капиталу друштва од 41,50%. Не постоји узрочно-последична веза између деловања Републике Србије, у смислу донетих закона којима су продужавани утврђени рокови за приватизацију и онемогућавање извршења судских одлука ради намирења потраживања у односу на субјект приватизације, пошто се они не односе на стечајног дужника – послодавца тужиоца, који је приватизован пре измене Закона о приватизацији. Није доказана узрочно последична веза између дужине трајања стечајног поступка и околности да је потраживање тужиоца, које је признато у стечајном поступку, и даље ненамирено. Стога нема основа одговорности туженог за накнаду конкретне штете због чињенице утврђене повреде права на суђење у разумном року. Због тога је тужбени захтев тужиоца неоснован.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Одлуку о трошковима целог поступка, Врховни касациони суд је донео применом одредбе члана 165. став 2. Закона о парничном поступку. Туженој су признати трошкови које је имала ради вођења ове парнице, на име ангажовања правобранилаштва за састав одговора на тужбу од 9.000,00 динара, заступање на једном одржаном рочишту од 10.500,00 динара, састав једне жалбе од 18.000,00 динара, састав друге жалбе од 18.000,00 динара и састав ревизије од 18.000,00 динара, на основу одредбе члана 153. став 1, 154. и 162. Закона о парничном поступку, а применом важеће Адвокатске тарифе. Туженој нису досуђени трошкови за састав поднеска од 08.08.2022. године (изјашњење на одговор на ревизију), јер се не ради о нужном и потребном поднеску за одлучивање о ревизији у смислу одредбе члана 163. став 2. ЗПП-а.

Из тог разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић